

RODZINA ULMÓW

MARKOWIANIE RATUJĄCY ŻYDÓW

PRZYKŁADOWE SCENARIUSZE ZAJĘĆ DO FILMU DYDAKTYCZNEGO

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

MUZEUM
POLAKÓW
RATUJĄCYCH
ŻYDÓW

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Projekt edukacyjny „Rodzina Ulmów” realizowany we współpracy
Ośrodka Rozwoju Edukacji z Muzeum Polaków Ratujących Żydów
podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Opracowanie

Katarzyna Łysak

Redakcja merytoryczna

Agnieszka Karczewska-Gzik

Marcin Chorązki

Marcin Karkut

Redakcja i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, layout,
redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Zdjęcie na okładce

Artur Wyroślak

ISBN 978-83-67366-28-1

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2023

Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

WSTĘP

Przekazujemy Państwu materiały dydaktyczne przybliżające historię wsi Markowa oraz jej mieszkańców. Wieś ta nie byłaby postrzegana jako wyjątkowa, gdyby nie fakt, że 24 marca 1944 r. niemieccy żandarmi z posterunku w Łańcucie rozstrzelali rodzinę Ulmów – Wiktorię, będącą wówczas w zaawansowanej ciąży, Józefa oraz ich sześcioro dzieci, a także ośmioro Żydów, którym Ulmowie przez około półtora roku udzielali pomocy, ofiarowując im nie tylko mieszkanie, żywność, lekarstwa czy ubranie, ale także coś szczególnego: poczucie godności osobistej.

Historia ta stanowi najbardziej heroiczny przykład bezinteresownej pomocy Polaków obywatelom polskim narodowości żydowskiej, osobom ściganym i wykluczonym przez okupantów niemieckich, która zakończyła się bestialskim mordem dokonany na bezbronnych – zginęło siedemnaście osób.

Po przeprowadzeniu akcji likwidacji gett na wolności pozostali nieliczni Żydzi szukający pomocy wśród Polaków. Część Polaków, pomimo zagrożenia śmiercią swoją i swoich najbliższych, podjęła się ratowania tych spośród żydowskich mieszkańców Generalnego Gubernatorstwa, którzy o to poprosili. Ludzie ci zwracali się do znajomych, przyjaciół, sąsiadów w nadziei na przetrwanie. Ci najodważniejsi ryzykowali, często nie oczekując w zamian niczego cennego. Wśród nich znaleźli się też markowianie.

Celem zajęć jest przedstawienie kalejdoskopu postaw umożliwiających przetrwanie nielicznym żydowskim uciekinierom z gett oraz konsekwencji tych postaw, od męczeńskiej śmierci, jak w przypadku rodziny Ulmów i ich żydowskich znajomych, do szczęśliwego zakończenia – zwieńczonego nadaniem odważnym Polakom tytułu Sprawiedliwych wśród Narodów Świata przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie, m.in. rodzinom z Markowej: Cwynarów, Szylarów i innych.

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: MARKOWANIE RATUJĄCY ŻYDÓW

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z różnorodnymi formami udzielania pomocy Żydom.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń porządkuje informacje za pomocą metody rybiego szkieletu.
- Uczeń wymienia różnorodne formy niesienia pomocy Żydom.
- Uczeń podaje przykłady grup lub osób ratujących Żydów.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca indywidualna.
- Dyskusja.
- Rybi szkielet.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Schemat rybiego szkieletu.
- Tablica i markery.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

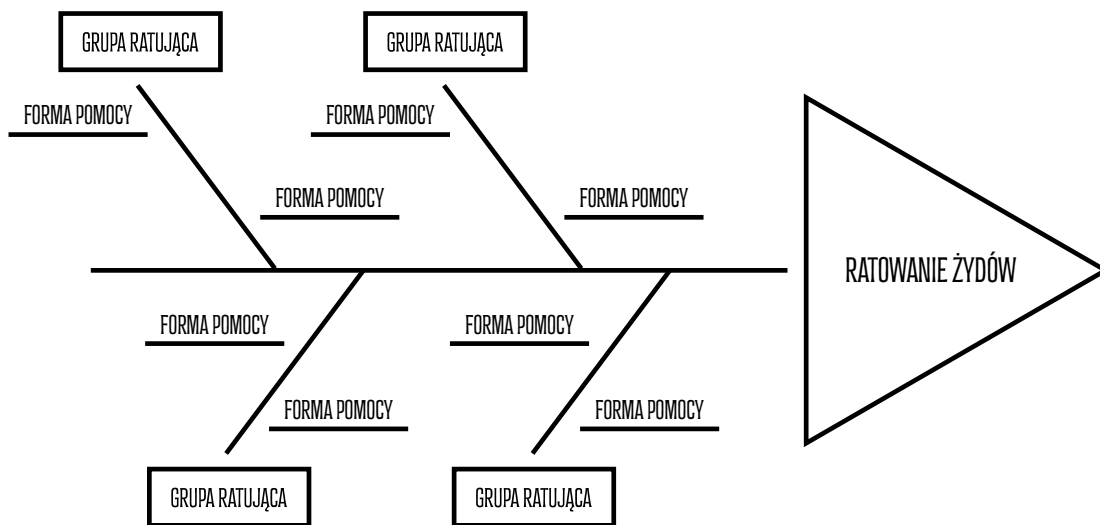
1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel prezentuje uczniom film edukacyjny *Markowanie ratujący Żydów*.
2. Po projekcji filmu nauczyciel rysuje na tablicy schemat rybiego szkieletu (załącznik 1). Prosi uczniów o uzupełnienie go w zeszytach przedmiotowych. W „głowie” ryby znajduje się zagadnienie do omówienia, czyli ratowanie Żydów. Na głównych „ościach” należy wpisać grupy lub osoby ratujące Żydów, a na poprzecznych „ościach” wypisać formy udzielanej pomocy.
3. Po zakończeniu pracy indywidualnej nauczyciel omawia z uczniami zagadnienie, uzupełniając ewentualne braki.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel zadaje pytanie otwarte: *Jakie wartości mogły przyświecać grupom lub osobom udzielającym pomocy Żydom?*

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały skonstruowane w sposób, który pokazuje różnorodne formy udzielania pomocy Żydom. Warto zwrócić uwagę nie tylko na udzielanie schronienia, ale także na wsparcie w postaci żywności, lekarstw, opieki nad dziećmi i sierotami. Ważnym elementem lekcji jest pokazanie, że poza Ulmami inni mieszkańcy Markowej także ratowali Żydów.

ZAŁĄCZNIK 1. SCHEMAT RYBIEGO SZKIELETU

POZIOM ZAJĘĆ: SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

TEMAT ZAJĘĆ: MARKOWANIE RATUJĄCY ŻYDÓW

CEL OGÓLNY

- Zapoznanie się z różnorodnymi formami udzielania pomocy Żydom oraz wynikającymi z tego konsekwencjami.

CELE OPERACYJNE

- Uczeń wyjaśnia przyczyny i skutki ratowania Żydów.
- Uczeń wymienia różnorodne formy niesienia pomocy Żydom.
- Uczeń podaje przykłady grup lub osób ratujących Żydów.
- Uczeń korzysta z filmu edukacyjnego jako źródła wiedzy.
- Uczeń analizuje problem i szuka innych jego rozwiązań.

METODY, TECHNIKI, FORMY PRACY

- Praca zbiorowa.
- Praca indywidualna.
- Analiza przypadku.
- Dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Film edukacyjny.
- Tablica i markery.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Po przeprowadzeniu czynności porządkowych nauczyciel prezentuje uczniom film edukacyjny *Markowanie ratujący Żydów*.
2. Po zakończeniu projekcji filmu nauczyciel zapisuje na środku tablicy pytanie: *Czego dokonali Ulmowie? [ratowali Żydów]*. Następnie poleca uczniom zastanowić się nad przyczynami tej sytuacji. Pomysły uczniów należy zapisać powyżej postawionego pytania, a następnie wskazać skutki działań podjętych przez rodzinę Ulmów [tragiczna śmierć], też zapisując je.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Nauczyciel oddziela na tablicy linią to, co zostało już zapisane, a następnie proponuje dyskusję na temat: *Co można byłoby zrobić, aby uniknąć tragicznej śmierci Ulmów?*

KOMENTARZ DYDAKTYCZNY

Zajęcia zostały skonstruowane w sposób umożliwiający ukazanie różnorodnych form udzielania pomocy Żydom. Warto zwrócić uwagę nie tylko na udzielanie schronienia osobom potrzebującym, ale także na wsparcie w postaci żywności, lekarstw, opieki nad dziećmi i sierotami. Najistotniejsze jest dokonanie analizy przypadku rodziny Ulmów, jako reprezentanta szerokiej grupy osób ratujących Żydów. Metoda ta pozwala dostrzec przyczyny oraz skutki podejmowanych działań, daje także możliwość zastanowienia się nad tym, co można było zrobić, aby uniknąć tragicznej śmierci Ulmów.

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
ALEJE UJAZDOWSKIE 28
00-478 WARSZAWA
TEL. 22 345 37 00
WWW.ORE.EDU.PL